у

предмета Православни катихизис за 8. разред

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Редни број теме	**Тема/област**	**Обрада**	**Понављање**	**вежбе**	**систематизација**	**укупно**	**МЕСЕЦИ**									
							IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**
I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	5	/	/	1	6	II 3	II 3								
III	ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	5	1	/	1	7		III 1	III 5	III 1						

IV	ЛИТУРГИЈА	6	2	/	2	10				IV 3	IV 3	IV 2	IV 2			
V	ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	6	2	/	2	10							V 2	V 4	V 3	V 1
УКУПНО	**5**	24	7	/	5	**34**	4	4	5	4	3	2	4	4	3	1

Кључни појмови: Царство Божије, други Христов долазак, живот будућег века, Преображење Господње, Свето Причешће, евхаристија, пост,хришћанске врлине, подвиг, Света литургија...

Ре-дни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма

I	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања			*Компетенција за учење* •Има позитиван и одговоран однос према учењу. *Комуникација* •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. *Сарадња* •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. *Врсте наставе* Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (32 часова) ● практична настава (2часа) *Место реализације наставе* ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

II	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим . · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА		*Компетенција за учење* •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. *Естетичка компетенција* •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на	5

III	· моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ПОДВИЖНИ-ЧКО – ЕВХАРИСТИЈ-СКИ ЕТОС	Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору уз следеће објашњење: личност може бити носилац постојања више природа. На пример, човек као личност има у себи многе природе, воду, ваздух, минерале, материјалну природу, духовну, али све те природе постоје у свакој од конкретних личности на посебан начин, не престајући да буду то што јесу по природи. Такође, после оваплоћења, Син Божији има поред Божанске и људску природу. Међутим, људска природа у Христу постоји сада на божански начин, не престајући да буде људска природа, односно људска природа у Христу је превазишла своје ограничености, тј. обожила се захваљујући личности Сина Божијег.		

IV	· Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; · Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	ЛИТУРГИЈА	Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје ап.Павле у 1.Кор.12. После оваплоћења створена природа је уипостазирана у Христову личност, односно постала је тело Христово, Христова природа. Будући да створена људска природа не постоји мимо конкретних личности, процес њеног узимања од стране Сина Божијег - Христа претпоставља заједницу људских личности са Сином Божијим- Христом. Овај процес почиње Христовим оваплоћењем и наставља се Духом Светим кроз крштење у Литургији. Зато је Црква Тело Христово, јер је Христова личност носилац постојања створене природе која постоји као заједница многих у Христу, тј. као литургијска заједница која је преко њеног начелника Христа у заједници с Богом Оцем.	*Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Естетичка компетенција* *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. *Решавање проблема*	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

V	· моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.	ЦАРСТВО БОЖЈЕ	Тему Будуће Царство као узрок постојања Цркве треба обрадити на основу објашњења које о овоме даје Св.Максим Исповедник (РГ 4, 157). Бог је створио свет и људе са жељом да се сједине са Њим преко једног човека, што указује на Тајну Христову, односно на Литургију, како би постојали вечно. Дакле, будуће Царство је узрок стварања и постојања света и људи. На тај начин Св.Максим указује да узрок постојања света није у прошлости, као што су о томе говорили грчки филозофи, већ у будућности, у будућем догађају који се још увек није збио, али који се остварује кроз историју. Тиме се мења поглед на историју у односу на јелинистичко схватање историје, која за Јелине значи вечно кружење, вечно понављање истог. Хришћанска историја има почетак и крај, циљ. Крај, односно циљ историје, јесте узрок њеног почетка. Тачније речено, литургијско постојање Цркве јесте иконично постојање Царства Божијег у историји, које је истовремено и дар Божији и историјски догађај који остварују људи. (Као помоћну литературу за реализацију ове теме треба користити студију: Ј.Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе (на пример, на иконама светлост не оставља сенке, ап.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. *Одговоран однос према здрављу* *Рад с подацима и информацијама*	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

<table>
<tr><td colspan="5">План провере остварености исхода</td></tr>
<tr><td colspan="2">Шта пратимо</td><td>Поступак оцењивања</td><td>Иструенти оцењивања</td><td>Време</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</td><td>Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:
● Усмено испитивање;
● Писмено испитивање;
● Посматрање понашања ученика;
● Редовно доношење домаћег задатка;
● Прегледање свеске;
● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима</td><td>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</td><td>Број јављања:
За јављање +
За јављање више пута ++
За више јављања, одговоре, активност/ истиче се
Ко не зна одговор -</td><td></td></tr>
<tr><td><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u>
-лако логички повезује чињенице и појмове;
-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</td><td>-Комисија ученика и Наставника.</td><td>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);
Учесталост по месецима.</td><td>Пресек стања по тромесечју</td></tr>
</table>

	-решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђујуе; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покаује способност употребе	-Усмено одговарање. - Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању. На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби, бар једном у полугодишту По потреби

	информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби

Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) − показује делимични степен активности и ангажовања (добар) − показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	

Пројектна настава

У плану је реализација часа у коме би ученици направили макету једног праволсавног храма. У оквиру тог пројекта они би испоштовали сва правила која одређују изглед једне цркве у којој се одвија богослужбени живот. То подразумева да макета храма, веродостојно, пирказује спољашње и унутрашње уређење. Том приликом би искористили најразличитије материјале: дрво, картон, метал, папир, боје, и неке већ готове елементе које би дочарали ентеријер црквеног објекта. Током реализације овог пројекта биће обрађена наставна једниница: Литургијски простор (делови храма) али и остварена корелација са предметима: Техника и технологија, Ликовна култура, историја...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

у

предмета Православни катихизис за 8. разред

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Редни број теме	**Тема/област**	**Обрада**	**Понављање**	**вежбе**	**систематизација**	**укупно**	**МЕСЕЦИ**									
							IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**
I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	5	/	/	1	6	II 3	II 3								
III	ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	5	1	/	1	7		III 1	III 5	III 1						

IV	ЛИТУРГИЈА	6	2	/	2	10				IV 3	IV 3	IV 2	IV 2			
V	ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	6	2	/	2	10							V 2	V 4	V 3	V 1
УКУПНО	**5**	24	7	/	5	**34**	4	4	5	4	3	2	4	4	3	1

Кључни појмови: Царство Божије, други Христов долазак, живот будућег века, Преображење Господње, Свето Причешће, евхаристија, пост,хришћанске врлине, подвиг, Света литургија...

Ре-дни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма

I	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања			*Компетенција за учење* •Има позитиван и одговоран однос према учењу. *Комуникација* •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. *Сарадња* •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. *Врсте наставе* Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (32 часова) ● практична настава (2часа) *Место реализације наставе* ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

II	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим . · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА		*Компетенција за учење* •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. *Естетичка компетенција* •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на	5

III	· моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ПОДВИЖНИ-ЧКО – ЕВХАРИСТИЈ-СКИ ЕТОС	Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору уз следеће објашњење: личност може бити носилац постојања више природа. На пример, човек као личност има у себи многе природе, воду, ваздух, минерале, материјалну природу, духовну, али све те природе постоје у свакој од конкретних личности на посебан начин, не престајући да буду то што јесу по природи. Такође, после оваплоћења, Син Божији има поред Божанске и људску природу. Међутим, људска природа у Христу постоји сада на божански начин, не престајући да буде људска природа, односно људска природа у Христу је превазишла своје ограничености, тј. обожила се захваљујући личности Сина Божијег.		

IV	· Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; · Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	ЛИТУРГИЈА	Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје ап.Павле у 1.Кор.12. После оваплоћења створена природа је уипостазирана у Христову личност, односно постала је тело Христово, Христова природа. Будући да створена људска природа не постоји мимо конкретних личности, процес њеног узимања од стране Сина Божијег - Христа претпоставља заједницу људских личности са Сином Божијим- Христом. Овај процес почиње Христовим оваплоћењем и наставља се Духом Светим кроз крштење у Литургији. Зато је Црква Тело Христово, јер је Христова личност носилац постојања створене природе која постоји као заједница многих у Христу, тј. као литургијска заједница која је преко њеног начелника Христа у заједници с Богом Оцем.	*Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Естетичка компетенција* *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. *Решавање проблема*	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

V	· моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.	ЦАРСТВО БОЖЈЕ	Тему Будуће Царство као узрок постојања Цркве треба обрадити на основу објашњења које о овоме даје Св.Максим Исповедник (РГ 4, 157). Бог је створио свет и људе са жељом да се сједине са Њим преко једног човека, што указује на Тајну Христову, односно на Литургију, како би постојали вечно. Дакле, будуће Царство је узрок стварања и постојања света и људи. На тај начин Св.Максим указује да узрок постојања света није у прошлости, као што су о томе говорили грчки филозофи, већ у будућности, у будућем догађају који се још увек није збио, али који се остварује кроз историју. Тиме се мења поглед на историју у односу на јелинистичко схватање историје, која за Јелине значи вечно кружење, вечно понављање истог. Хришћанска историја има почетак и крај, циљ. Крај, односно циљ историје, јесте узрок њеног почетка. Тачније речено, литургијско постојање Цркве јесте иконично постојање Царства Божијег у историји, које је истовремено и дар Божији и историјски догађај који остварују људи. (Као помоћну литературу за реализацију ове теме треба користити студију: Ј.Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе (на пример, на иконама светлост не оставља сенке, ап.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. *Одговоран однос према здрављу* *Рад с подацима и информацијама*	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

<table>
<tr><td colspan="5">План провере остварености исхода</td></tr>
<tr><td colspan="2">Шта пратимо</td><td>Поступак оцењивања</td><td>Иструенти оцењивања</td><td>Време</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</td><td>Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:
● Усмено испитивање;
● Писмено испитивање;
● Посматрање понашања ученика;
● Редовно доношење домаћег задатка;
● Прегледање свеске;
● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима</td><td>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</td><td>Број јављања:
За јављање +
За јављање више пута ++
За више јављања, одговоре, активност/ истиче се
Ко не зна одговор -</td><td></td></tr>
<tr><td><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u>
-лако логички повезује чињенице и појмове;
-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</td><td>-Комисија ученика и Наставника.</td><td>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);
Учесталост по месецима.</td><td>Пресек стања по тромесечју</td></tr>
</table>

	-решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђујуе; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покаује способност употребе	-Усмено одговарање. - Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању. На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби, бар једном у полугодишту По потреби

	информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби

Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) − показује делимични степен активности и ангажовања (добар) − показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	

Пројектна настава

У плану је реализација часа у коме би ученици направили макету једног праволсавног храма. У оквиру тог пројекта они би испоштовали сва правила која одређују изглед једне цркве у којој се одвија богослужбени живот. То подразумева да макета храма, веродостојно, пирказује спољашње и унутрашње уређење. Том приликом би искористили најразличитије материјале: дрво, картон, метал, папир, боје, и неке већ готове елементе које би дочарали ентеријер црквеног објекта. Током реализације овог пројекта биће обрађена наставна једниница: Литургијски простор (делови храма) али и остварена корелација са предметима: Техника и технологија, Ликовна култура, историја...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

у

предмета Православни катихизис за 8. разред

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Редни број теме	**Тема/област**	**Обрада**	**Понављање**	**вежбе**	**систематизација**	**укупно**	**МЕСЕЦИ**									
							IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**
I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	5	/	/	1	6	II 3	II 3								
III	ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	5	1	/	1	7		III 1	III 5	III 1						

IV	ЛИТУРГИЈА	6	2	/	2	10				IV 3	IV 3	IV 2	IV 2			
V	ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	6	2	/	2	10							V 2	V 4	V 3	V 1
УКУПНО	**5**	24	7	/	5	**34**	4	4	5	4	3	2	4	4	3	1

Кључни појмови: Царство Божије, други Христов долазак, живот будућег века, Преображење Господње, Свето Причешће, евхаристија, пост,хришћанске врлине, подвиг, Света литургија...

Ре-дни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма

I	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања			*Компетенција за учење* •Има позитиван и одговоран однос према учењу. *Комуникација* •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. *Сарадња* •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. *Врсте наставе* Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (32 часова) ● практична настава (2часа) *Место реализације наставе* ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

II	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим . · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА		*Компетенција за учење* •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. *Естетичка компетенција* •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на	5

III	· моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ПОДВИЖНИ-ЧКО – ЕВХАРИСТИЈ-СКИ ЕТОС	Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору уз следеће објашњење: личност може бити носилац постојања више природа. На пример, човек као личност има у себи многе природе, воду, ваздух, минерале, материјалну природу, духовну, али све те природе постоје у свакој од конкретних личности на посебан начин, не престајући да буду то што јесу по природи. Такође, после оваплоћења, Син Божији има поред Божанске и људску природу. Међутим, људска природа у Христу постоји сада на божански начин, не престајући да буде људска природа, односно људска природа у Христу је превазишла своје ограничености, тј. обожила се захваљујући личности Сина Божијег.		

IV	· Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; · Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	ЛИТУРГИЈА	Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје ап.Павле у 1.Кор.12. После оваплоћења створена природа је уипостазирана у Христову личност, односно постала је тело Христово, Христова природа. Будући да створена људска природа не постоји мимо конкретних личности, процес њеног узимања од стране Сина Божијег - Христа претпоставља заједницу људских личности са Сином Божијим- Христом. Овај процес почиње Христовим оваплоћењем и наставља се Духом Светим кроз крштење у Литургији. Зато је Црква Тело Христово, јер је Христова личност носилац постојања створене природе која постоји као заједница многих у Христу, тј. као литургијска заједница која је преко њеног начелника Христа у заједници с Богом Оцем.	*Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Естетичка компетенција* *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. *Решавање проблема*	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

V	· моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.	ЦАРСТВО БОЖЈЕ	Тему Будуће Царство као узрок постојања Цркве треба обрадити на основу објашњења које о овоме даје Св.Максим Исповедник (РГ 4, 157). Бог је створио свет и људе са жељом да се сједине са Њим преко једног човека, што указује на Тајну Христову, односно на Литургију, како би постојали вечно. Дакле, будуће Царство је узрок стварања и постојања света и људи. На тај начин Св.Максим указује да узрок постојања света није у прошлости, као што су о томе говорили грчки филозофи, већ у будућности, у будућем догађају који се још увек није збио, али који се остварује кроз историју. Тиме се мења поглед на историју у односу на јелинистичко схватање историје, која за Јелине значи вечно кружење, вечно понављање истог. Хришћанска историја има почетак и крај, циљ. Крај, односно циљ историје, јесте узрок њеног почетка. Тачније речено, литургијско постојање Цркве јесте иконично постојање Царства Божијег у историји, које је истовремено и дар Божији и историјски догађај који остварују људи. (Као помоћну литературу за реализацију ове теме треба користити студију: Ј.Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе (на пример, на иконама светлост не оставља сенке, ап.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. *Одговоран однос према здрављу* *Рад с подацима и информацијама*	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

<table>
<tr><td colspan="5">План провере остварености исхода</td></tr>
<tr><td colspan="2">Шта пратимо</td><td>Поступак оцењивања</td><td>Иструенти оцењивања</td><td>Време</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</td><td>Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:
● Усмено испитивање;
● Писмено испитивање;
● Посматрање понашања ученика;
● Редовно доношење домаћег задатка;
● Прегледање свеске;
● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима</td><td>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</td><td>Број јављања:
За јављање +
За јављање више пута ++
За више јављања, одговоре, активност/ истиче се
Ко не зна одговор -</td><td></td></tr>
<tr><td><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u>
-лако логички повезује чињенице и појмове;
-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</td><td>-Комисија ученика и Наставника.</td><td>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);
Учесталост по месецима.</td><td>Пресек стања по тромесечју</td></tr>
</table>

	-решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђујуе; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покаује способност употребе	-Усмено одговарање. - Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању. На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби, бар једном у полугодишту По потреби

	информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби

Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) − показује делимични степен активности и ангажовања (добар) − показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	

Пројектна настава

У плану је реализација часа у коме би ученици направили макету једног праволсавног храма. У оквиру тог пројекта они би испоштовали сва правила која одређују изглед једне цркве у којој се одвија богослужбени живот. То подразумева да макета храма, веродостојно, пирказује спољашње и унутрашње уређење. Том приликом би искористили најразличитије материјале: дрво, картон, метал, папир, боје, и неке већ готове елементе које би дочарали ентеријер црквеног објекта. Током реализације овог пројекта биће обрађена наставна једниница: Литургијски простор (делови храма) али и остварена корелација са предметима: Техника и технологија, Ликовна култура, историја...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

у

предмета Православни катихизис за 8. разред

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Редни број теме	**Тема/област**	**Обрада**	**Понављање**	**вежбе**	**систематизација**	**укупно**	**МЕСЕЦИ**									
							IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**
I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА	5	/	/	1	6	II 3	II 3								
III	ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС	5	1	/	1	7		III 1	III 5	III 1						

IV	ЛИТУРГИЈА	6	2	/	2	10				IV 3	IV 3	IV 2	IV 2			
V	ЦАРСТВО БОЖИЈЕ	6	2	/	2	10							V 2	V 4	V 3	V 1
УКУПНО	**5**	24	7	/	5	**34**	4	4	5	4	3	2	4	4	3	1

Кључни појмови: Царство Божије, други Христов долазак, живот будућег века, Преображење Господње, Свето Причешће, евхаристија, пост,хришћанске врлине, подвиг, Света литургија...

Ре-дни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма

I	· моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; · моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања			*Компетенција за учење* •Има позитиван и одговоран однос према учењу. *Комуникација* •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. *Сарадња* •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. *Врсте наставе* Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (32 часова) ● практична настава (2часа) *Место реализације наставе* ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

II	· моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. · моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим . · бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. · моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; · моћи да разликује слободу од самовоље; · моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА		*Компетенција за учење* •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. *Естетичка компетенција* •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на	5

III	· моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; · бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; · моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може превазићи конфликт; · моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави.	ПОДВИЖНИ-ЧКО – ЕВХАРИСТИЈ-СКИ ЕТОС	Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору уз следеће објашњење: личност може бити носилац постојања више природа. На пример, човек као личност има у себи многе природе, воду, ваздух, минерале, материјалну природу, духовну, али све те природе постоје у свакој од конкретних личности на посебан начин, не престајући да буду то што јесу по природи. Такође, после оваплоћења, Син Божији има поред Божанске и људску природу. Међутим, људска природа у Христу постоји сада на божански начин, не престајући да буде људска природа, односно људска природа у Христу је превазишла своје ограничености, тј. обожила се захваљујући личности Сина Божијег.		

IV	· Указати ученицима на значај личне и саборне молитве; · Објаснити ученицима важност Литургије тумачењем значења речи Евхаристија и Литургија (захвалност и заједничко дело); · Указати ученицима да је литургијско сабрање израз Цркве као Тела Христовог; · Указати ученицима на целину литургијског догађаја као узајамног даривања Бога и његовог народа · Упознати ученике са смислом и основним елементима Литургије; · Подстаћи ученике на заједничко учешће у богослужењима; · Објаснити ученицима динамику богослужбеног времена.	ЛИТУРГИЈА	Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје ап.Павле у 1.Кор.12. После оваплоћења створена природа је уипостазирана у Христову личност, односно постала је тело Христово, Христова природа. Будући да створена људска природа не постоји мимо конкретних личности, процес њеног узимања од стране Сина Божијег - Христа претпоставља заједницу људских личности са Сином Божијим- Христом. Овај процес почиње Христовим оваплоћењем и наставља се Духом Светим кроз крштење у Литургији. Зато је Црква Тело Христово, јер је Христова личност носилац постојања створене природе која постоји као заједница многих у Христу, тј. као литургијска заједница која је преко њеног начелника Христа у заједници с Богом Оцем.	*Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Естетичка компетенција* *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. *Решавање проблема*	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

V	· моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; · моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; · моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; · моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; · бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. · моћи да преприча догађај Преображења Господњег; · моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа · моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... · моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; · моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; · бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама.	ЦАРСТВО БОЖЈЕ	Тему Будуће Царство као узрок постојања Цркве треба обрадити на основу објашњења које о овоме даје Св.Максим Исповедник (РГ 4, 157). Бог је створио свет и људе са жељом да се сједине са Њим преко једног човека, што указује на Тајну Христову, односно на Литургију, како би постојали вечно. Дакле, будуће Царство је узрок стварања и постојања света и људи. На тај начин Св.Максим указује да узрок постојања света није у прошлости, као што су о томе говорили грчки филозофи, већ у будућности, у будућем догађају који се још увек није збио, али који се остварује кроз историју. Тиме се мења поглед на историју у односу на јелинистичко схватање историје, која за Јелине значи вечно кружење, вечно понављање истог. Хришћанска историја има почетак и крај, циљ. Крај, односно циљ историје, јесте узрок њеног почетка. Тачније речено, литургијско постојање Цркве јесте иконично постојање Царства Божијег у историји, које је истовремено и дар Божији и историјски догађај који остварују људи. (Као помоћну литературу за реализацију ове теме треба користити студију: Ј.Зизијулас, Евхаристија и Царство Божије). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе (на пример, на иконама светлост не оставља сенке, ап.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. *Одговоран однос према здрављу* *Рад с подацима и информацијама*	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова.

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета:

Српски језик, Историја, Географија, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура.

<table>
<tr><td colspan="5">План провере остварености исхода</td></tr>
<tr><td colspan="2">Шта пратимо</td><td>Поступак оцењивања</td><td>Иструенти оцењивања</td><td>Време</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и решавање задатака.</td><td>Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:
● Усмено испитивање;
● Писмено испитивање;
● Посматрање понашања ученика;
● Редовно доношење домаћег задатка;
● Прегледање свеске;
● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима</td><td>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</td><td>Број јављања:
За јављање +
За јављање више пута ++
За више јављања, одговоре, активност/ истиче се
Ко не зна одговор -</td><td></td></tr>
<tr><td><u>Оцену истиче се добија ученик који:</u>
-лако логички повезује чињенице и појмове;
-самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;</td><td>-Комисија ученика и Наставника.</td><td>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);
Учесталост по месецима.</td><td>Пресек стања по тромесечју</td></tr>
</table>

	-решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђујуе; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покаује способност употребе	-Усмено одговарање. - Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању. На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби, бар једном у полугодишту По потреби

	информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби

Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) − показује делимични степен активности и ангажовања (добар) − показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	

Пројектна настава

У плану је реализација часа у коме би ученици направили макету једног праволсавног храма. У оквиру тог пројекта они би испоштовали сва правила која одређују изглед једне цркве у којој се одвија богослужбени живот. То подразумева да макета храма, веродостојно, пирказује спољашње и унутрашње уређење. Том приликом би искористили најразличитије материјале: дрво, картон, метал, папир, боје, и неке већ готове елементе које би дочарали ентеријер црквеног објекта. Током реализације овог пројекта биће обрађена наставна једниница: Литургијски простор (делови храма) али и остварена корелација са предметима: Техника и технологија, Ликовна култура, историја...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.